

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

INTEGRATIVNÍ VALIDACE

PŘÍNOS A PROBLÉMY PŘÍSTUPU V PÉČI O PACIENTY S DEMENCÍ

AUTORKA: Klára JANEČKOVÁ

VEDOUcí PRÁCE: PhDr. Zuzana HADJ MOUSSOVÁ

Autorka posuzované diplomové práce se zabývá tématem na rozhraní psychologie a speciální pedagogiky, které je také neobvyklé v oblasti poradenské psychologie, protože se zaměřuje na práci se staršími lidmi, kteří jsou navíc postiženi demencí. Přesto je její práce pro naši katedru vhodná už vzhledem k změně celkového zaměření katedry na přípravu psychologů s širším uplatněním. Autorka ve své práci také projevuje zřetelně psychologický přístup k tématu a jednotlivým informacím, které zde zpracovává.

První část práce obsahuje důležité informace o diagnózách demence, protože ve veřejnosti je sice bráno jako samozřejmost, že u starých lidí dochází k úbytku paměti a případně rozumových schopností, ve skutečnosti však jsou tyto znalosti naprosto nedostačující - zvláště, když je porovnáme s výkladem, který přináší autorka ve svém textu. Kromě medicinských informací je pro psychology zvláště zajímavá kapitola 3, ve které autorka shrnuje behaviorální a psychologické projevy u demenčních pacientů. Vidíme zde, že problémy, se kterými se potýká pacient a především jeho okolí jsou velice komplexní, nejedná se pouze o úbytek mentálních schopností, ale pacient trpí i po psychické stránce (úzkost, beznaděj, deprese atd.). Toto má význam pro různé přístupy k práci s těmito pacienty, jak je autorka následně prezentuje v dalších kapitolách. Čtvrtá kapitola obsahuje přehled nefarmakologických přístupů k onemocnění demencí. Autorka zde podrobně popisuje jednotlivé přístupy, které v této oblasti existují, rozlišuje je podle zaměření na jednotlivé oblasti - zachování kognitivních funkcí, zachování soběstačnosti a celostní přístupy.

Autorka se však soustřeďuje nejvíce na metodu Integrativní validace (IVA) podle Nicole Richard, se kterou se seznámila nejen teoreticky, ale i v praxi. Uvádí jednotlivé metody a jejich použití a především se věnuje rozhovoru a jeho čtyřem úrovním. Je zřejmé, proč právě tato metoda autorku zaujala, přístup je bazálně psychologický a má určité souvislosti s psychoterapeutickými postupy. Druhým psychologickým aspektem IVA je zaměření na prožívání pacienta spíše, než na to, co pečující personál považuje pro pacienta za důležité. Autorka také následně hledá teoretické souvislosti praxe Integrativní validace s teorií Carla Rogerse. Autorka IVA Nicole Richard sama pravděpodobně necítí potřebu teoretického vymezení, zřejmě proto, že je primárně prakticky zaměřena na postupy. V tomto směru autorka DP překračuje čistě prakticistní vyznění přístupu IVA a pravděpodobně by tak bylo možné tento přístup i dále rozvíjet.

V závěrečné části jsou prezentovány rozhovory s pacienty a následně analyzovány podle kategorií Nicole Richard. Ukazuje se, že při zasvěceném pohledu je možné i z relativně krátkého záznamu vyčíst důležité informace, najít záchytné body a zaměřit se na posun v prožívání pacienta. Autorka analyzuje rozhovory z videozáznamů, chtěla bych však připomenout, že pro svou postupovou práci již řadu podobných rozhovorů sama realizovala.

Otázky k diskusi při obhajobě:

1) V kap. 4 autorka představila jednotlivé nefarmakologické přístupy k onemocnění demencí. Podle autorů jednotlivých přístupů se jedná o nezávislé postupy, dá se však předpokládat, že v praxi se jednotlivé přístupy prostupují a jsou pečujícím personálem používány podle aktuální potřeby. Jsou skutečně jednotlivé přístupy naprosto oddělené a navzájem se vylučující, nebo se zde jedná o podobnou situaci, jako např. v poradenství, kde se techniky a metody jednotlivých škol prolínají a psychologové je používají podle toho, jnak jsou aktuálně vhodné?

2) Postupy Integrativní validace, které jsou v práci prezentovány jsou uvedeny jako postupy pro práci s dementními pacienty, jde tedy o postupy, podle kterých pracují pečující osoby. Bylo by možné najít použití tohoto přístupu i v rámci poradenství?

Práce má značnou informativní hodnotu a autorka v ní zpracovává přehledným způsobem informace, které jsou sice dostupné, ale často roztržité a nesouvislé. Proto bude užitečná jako východisko pro každého, kdo by chtěl v této oblasti pracovat. Autorka zcela zřetelně prokazuje schopnost pracovat s literaturou, dokáže zaujmout kritický odstup k prezentovaným informacím a dokáže prostudovaný materiál přehledně a srozumitelně představit. V práci se však pouze okrajově objevují praktické zkušenosti autorky, přestože je už získává např. i při zahraničních stážích. Práci přesto doporučuji k obhajobě a doufám, že v budoucnu se praktické zkušenosti autorky v této oblasti výrazněji projeví ať v konkrétní práci nebo v odborných sděleních.

V Praze 6.9.2009

Navrhované hodnocení: velmi dobře